

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เรื่อง การลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น
และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๐

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ อนุมัติให้ลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (Japan-ASEAN Comprehensive Economic Partnership) และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้เป็นผู้ลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น ดังที่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA) มาโดยตลอด เนื่องจากตระหนักถึงความสำคัญของความตกลง FTA ที่ไม่ได้มีเนื้อหาเป็นเพียงการลดอัตราภาษีศุลกากร แต่มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งเรื่อง สิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา เรื่องการลงทุน เรื่องการค้าบริการ ฯลฯ ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างกว้างขวางและมีนัยสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนในหลายด้าน เช่น สิทธิเกษตรกร สิทธิชุมชน สิทธิผู้บริโภค เป็นต้น

แม้ว่าโดยสาระส่วนใหญ่ของความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น จะไม่ได้มีผลกระทบต่อประเทศไทยมาก เนื่องจากประเทศไทยได้ลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA) ไปก่อนหน้านี้แล้ว แต่ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในขณะนี้ คือ การดำเนินการในขั้นต่อไปเกี่ยวกับเรื่องความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น ว่าเป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะมาตรา ๑๙๐ หรือไม่ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(๑) รัฐบาลจะมีกระบวนการดำเนินการในขั้นต่อไปอย่างไรภายหลังจากการลงนามเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๙๐ วรรคสอง ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ รัฐบาลต้องส่งเรื่องให้รัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะมีผลผูกพัน

(๒) การเปิดเผยความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่นที่ได้ลงนามไปแล้วทั้งฉบับต่อสาธารณชนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙๐ วรรคสี่ ซึ่งนับตั้งแต่ที่มีการลงนามไปเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ จนถึงบัดนี้ รัฐบาลยังไม่ได้มีการเปิดเผยความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่นแต่อย่างใด

ภายในสัปดาห์นี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะได้มีหนังสือด่วนไปถึงนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เพื่อขอคำชี้แจงเกี่ยวกับความชัดเจนในประเด็นดังกล่าว และขอคำยืนยันว่ารัฐบาลจะไม่ละเลยเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

สำหรับในกรณีนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นว่า สิ่งที่รัฐบาลพึงดำเนินการโดยเร็วเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ คือ

(๑) การเปิดเผยความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่นที่ได้ลงนามไปแล้วต่อสาธารณชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการที่ทุกฝ่ายจะได้มีโอกาสพิจารณาและให้ความเห็นต่อเนื้อหาของความตกลงอย่างรอบคอบก่อนที่รัฐสภาจะพิจารณาในขั้นต่อไป

(๒) การประกาศถึงความชัดเจนในการนำเรื่องความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น เสนอต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสอง

(๓) ให้มีการจัดทำกฎหมายการเจรจาความตกลงระหว่างประเทศรองรับมาตรา ๑๙๐ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้เปิดเผยร่างกฎหมายการเจรจาความตกลงระหว่างประเทศที่กระทรวงการต่างประเทศได้เสนอผ่านความเห็นชอบคณะรัฐมนตรีไปแล้ว และขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อนึ่ง สำหรับเรื่องปัญหาการแก้ไขรัฐธรรมนูญซึ่งกำลังเป็นประเด็นทางการเมืองที่มีข้อถกเถียงจากหลายฝ่ายอยู่ในขณะนี้ จากกรณีการลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติในมาตรา ๑๙๐ นั้น จะเห็นถึงข้อควรพิจารณาต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหลายประการ ดังนี้

มาตรา ๑๙๐ นั้นเป็นมาตราที่แก้ไขเพิ่มเติมมาจากมาตรา ๒๒๔ ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ หลักการสำคัญในมาตรา ๑๙๐ คือ การสร้างกระบวนการและกลไกในการรับมือกับ “โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ” ให้เกิดความรอบคอบ มีธรรมาภิบาลมากขึ้น และให้การจัดทำความตกลงระหว่างประเทศเกิดผลประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวม ไม่ตกอยู่กับกลุ่มธุรกิจการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเหมือนที่ผ่านมา โดยสร้างการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติและกับภาคประชาสังคม เพิ่มอำนาจต่อรองให้กับคณะเจรจาของไทยโดยให้เสนอกรอบเจรจาต่อรัฐสภาก่อน รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเจรจามากขึ้น ดังนั้น บทบัญญัติเรื่องกระบวนการเจรจาความตกลงระหว่างประเทศในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จึงมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศมากกว่าบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ โดยเปรียบเทียบ

นอกจากนี้ ภายหลังรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา ๑๙๐ ไปแล้วในหลายกรณี เช่น การเสนอกรอบเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรป ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๑ เพื่อขอความเห็นชอบก่อนการเจรจา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญได้โดยยังมีได้พบปัญหาในการดำเนินการใดๆ ที่จำเป็นต้องแก้ไข

อย่างไรก็ตาม หากจะมีการปรับปรุงแก้ไขมาตรา ๑๙๐ ต้องเป็นไปเพื่อให้กระบวนการเจรจาและจัดทำความตกลงระหว่างประเทศมีธรรมาภิบาลมากขึ้น เป็นกลไกที่คุ้มครองและรับมือโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจได้ รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มิใช่การปรับแก้เพื่อย้อนกลับไปใช้กระบวนการเจรจาและตัดสินใจแบบปิดลับ ซ่อนเร้น อยู่ในวงจำกัดของเจ้าหน้าที่รัฐและฝ่ายรัฐบาลเหมือนดังเช่นที่เกิดเป็นปัญหาในกรณีความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย หรือความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒๔ เมษายน ๒๕๕๑